

Силабус курсу Держава і громадянське суспільство

<p>Освітній ступінь – бакалавр</p> <p>Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 033 Філософія Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»</p> <p>Обсяг дисципліни в кредитах ECTS – 3</p> <p>Рік навчання: IV, семестр 7 Компонент освітньої програми: вибіркова Форма семестрового контролю залік</p> <p>Дні занять: згідно з розкладом занять, ауд. 31 а Консультації: офлайн – понеділок 14.20-15.20, каб. 51 онлайн – пошта, телеграм, вайбер, пн.–пт. 16.00 - 17.00</p>	
<p>Мова викладання: українська</p>	

Керівник курсу:	кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук Прийдун Степан Васильович
Контактний телефони викладача	+380972431597
E-mail викладача:	pryidun@tnpu.edu.ua

Опис дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Держава і громадянське суспільство» є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина України;
- здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних та аргументованих, вміти надавати перевагу останнім. Схильність до самоперевірки отриманих результатів;
- здатність застосовувати знання з навчальної дисципліни «Держава і громадянське суспільство» для розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку життя суспільства й уміння їх використовувати в професійній діяльності.
- здатність до аналізу громадянського суспільства та його інститутів, структури, функцій, основних моделей громадянського суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів легально-конструктивного спрямування.

Навчальний контент

Лекції	семінарські заняття	самостійна робота	Назви тем	Результати навчання	Завдання

2	–	5	Тема 1. Громадянське суспільство: сутність та функції	Базові знання про поняття громадянського суспільства, основні теоретико-методологічні підходи до його визначення, основні атрибути (індикатори) громадянського суспільства, інститути та функції громадянського суспільства.	Тести, проблемні завдання, реферати
2	2	5	Тема 2. Теорія громадянського суспільства у світовій політичній думці	Знати на відповідному рівні історико-теоретичні засади громадянського суспільства, орієнтуватися в науковій літературі, в основних тенденціях обґрунтування громадянського суспільства у світовій політичній думці	Тести, питання, кейси
–	2	5	Тема 3. Моделі громадянських суспільств	Виявляти знання і розуміння функціональних моделей громадянського суспільства, особливостей громадянських суспільств у США і в Європі, впливу процесів трансформації на форму громадянських суспільств.	Тести, питання, кейси
2	2	5	Тема 4. Основні підходи до розуміння громадянського суспільства	Знати основні тенденції трактування розвитку громадянського суспільства і політики: ліберальне та комунітаристське трактування проблеми. Розуміти витоки осмислення концептів домодерної, модерної та новітньої парадигми громадянського суспільства	Тести, питання, кейси
2	2	5	Тема 5 Держава та громадянське суспільство	Базові знання щодо ключових відносини та взаємовпливів громадянського суспільства і держави, а також соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства, взаємозв'язок громадянського суспільства та правової і соціальної держави.	Тести, питання, кейси
2	–	5	Тема 6. Громадянське суспільство і демократія	Мати базові знання щодо трьох хвиль демократизації за С. Гантінгтоном, впливу процесів трансформації на форму громадянських суспільств. Розуміти методи й механізми захисту прав людини, в тому числі у контексті роботи інституту Уповноваженого з захисту прав людини	Тести, проблемні завдання, реферати
–	2	5	Тема 7. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь	Знати на відповідному рівні сучасні форми самоорганізації населення та їх взаємодія з державою, сформулювати первинні практичні навички щодо застосування одержаних теоретичних знань для аналізу поточних змін у розвитку громадянського суспільства в Україні.	Тести, питання, кейси
2	2	5	Тема 8. Громадська думка як інститут демократичного суспільства	Мати базові знання щодо поняття і функцій громадської думки, розуміти проблеми інституалізації громадської думки в Україні, в тому числі проблеми впливу ЗМІ на розвиток і зміцнення громадянського суспільства, втілення принципів громадянського суспільства у мережі інтернет	Тести, питання, кейси
–	–	5	Тема 9. Відкрите громадянське суспільство	Знати на відповідному рівні концепції провідних вчених про відкрите громадянське суспільство, а саме: С. Гантінгтона про хвилі демократизації, Ф. Фукуяму про зміни на рівні громадянського	Тести, проблемні завдання, реферати

				суспільства, Теорія «безшумної революції» та постматеріальних цінностей Р. Інглхарта.	
-	-	5	Тема 10. Політичні аспекти діяльності громадських організацій у демократичному суспільстві	Розуміти на відповідному рівні відмінність статусу та функцій політичних партій та громадських організацій у суспільстві та, зокрема, у політичній системі, функції, види, юридичний статус громадських організацій, групи інтересів та групи тиску, їх співвідношення із громадськими організаціями	Тести, проблемні завдання, реферати
2	2	5	Тема 11. Громадянська культура і правосвідомість.	Мати базові знання щодо політичної відкритості у процесі соціально-державної трансформації ліберальної правової держави, Громадянської солідарності і партнерства, активної громадської позиції і громадської участі	Тести, питання, кейси
-	2	5	Тема 12. Громадянське суспільство в незалежній Україні	Мати базові знання щодо перших громадських (неформальних) організацій в Україні, кількісних аспектів розвитку громадянського суспільства в Україні, масових та індивідуальних акцій громадянського протесту, зокрема Помаранчеву революцію 2004 року та Революцію гідності 2014 року	Тести, питання, кейси

Програмні та фахові компетенції

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності.
ЗК14	Здатність до діалогу та співпраці з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами в інших галузях знань/видах діяльності.
	Спеціальні (фахові) компетентності
ФК3	Здатність використовувати у професійній діяльності знання про розвиток основних ідей, учень та напрямків суспільних дисциплін.
ФК7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки
ФК12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
ФК14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
ФК15	Здатність вести перемовини, розв'язувати конфліктні ситуації, використовувати набуті знання та вміння комунікувати у процесі професійної взаємодії на підприємствах (організаціях, установах).

Програмні результати навчання

ПРН 8	Оперувати основними філософськими, економічними, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності.
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.

ПРН 13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації.
ПРН 22	Знати нормативну суспільно-політичну й економічну теорію, їх прикладний та порівняльні аспекти; використовувати понятійно-категоріальний та аналітично-дослідницький апарат сучасної світової суспільної думки.

Літературні джерела

1. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії [Текст]: монографія / А. І. Кудряченко, В. М. Бебик, В. І. Бортніков та ін.; За заг. ред. А.І. Кудряченко. - К. : НІСД, 2007. - 396 с.
2. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою [Текст]: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2013 р., м. Київ / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. — К. : НІСД, 2014. — 192 с.
3. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. — К. : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. — 376 с.
4. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, П.П. Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. - К.: Ін-т політичних і етнонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса, 2011. - 808 с.
5. Громадянське суспільство в Україні [Текст]: аналітичний звіт. За результатами загальнонаціонального опитування недержавних організацій України / Я. Бачинський, І. Кучерів, І. Бекешкіна та ін. — К.: ВД "Козаки", 2003. — 64 с.
6. Грик М. А. Щодо співвідношення категорій "громадянське суспільство" та "громадськість" у державному управлінні [Текст] / М. А. Грик // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 21. - С. 98- 101.
7. Кисельов С. О. Традиційне та інноваційне в уявленнях про громадянське суспільство в Україні [Текст] / С. О. Кисельов, О. В. Кундеревиц // Наукові записки Національного університету "Києво-Могилянська академія". Політичні науки. - 2006. - Т. 57. - С. 5 - 10.
8. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика [Текст] / А. Колодій // Право України. - 2013. - № 9. - С. 270-288;
9. Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою [Текст] / А. Колодій // Право України. - 2014. - № 4. - С. 9-16.
10. Корнієвський О. А. Громадянське суспільство в Україні: основні етапи інституціоналізації [Текст] / О. А. Корнієвський // Стратегічні пріоритети. — 2012. — № 4 (25). — С. 68-73.
11. Чувардинський О. Громадянське суспільство в Україні: історичні корені [Текст] / О. Чувардинський // Політичний менеджмент. — 2008. — № 1. — С. 158 - 164.
12. Українське суспільство 1992–2012: стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д.е.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2012. – 660 с.

Визначені рамки дисципліни

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин

(наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

● **Поточний контроль:** Усне опитування в ході лекцій та семінарських занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових завдань.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6) усне опитування, тести, завдання	32
Модуль 2 (теми 7-12) усне опитування, тести, завдання	32
Підсумкове тестування по ЗМ 1	18
Підсумкове тестування по ЗМ 2	18

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів по темах курсу

Змістовий модуль №1				Підсумкове тестування по ЗМ 1	Змістовий модуль № 2				Підсумкове тестування по ЗМ 2	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8		
8	8	8	8	18	8	8	8	8	18	100

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних

форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.